

Xanadu'nun Kızı

Dori Jones Yang

Çevirmen: Ali Kürşad Çifçi

Dori Jones Yang
Xanadu'nun Kızı
Daughter of Xanadu

Çevirmen: Ali Kürşad Çifçi

1. Baskı: Eylül 2012
ISBN 13: 975-605-4665-00-6

© 2011, Dori Jones Yang
© 2011, Delacorte Press
© 2011, BigBang Yayınları

This edition arranged with Dystel & Goderich Literary Management
through Kayı Telif ve Lisans Hakları Ajansı Ticaret Ltd. Sti.

Kapak Tasarımı: Atacan Güçlüöl

Sayfa Tasarımı: Selçuk Durgut

Montaj: Merkez Repro

Baskı: Cantekin Matbaası

Adres: Zübeyde Hanım Mah. Samyeli Sok. No: 15, İskitler, Ankara

Telefon: (312) 384 34 35-36 | Faks: (312) 384 34 37

Sertifika No: 15372

BigBang Yayınları

Adres: Kavaklıdere Mah. Bardacık Sok. No: 8/1, Küçükesat, Ankara

Telefon: (312) 417 92 43 | Faks: (312) 417 92 43

Sertifika No: 25787

Paul'a,

Doğu ve Batı arasındaki boşluğu doldurmaya
çalışmamda ilham kaynağı olduğu için

KUBİLAY HAN YÖNETİMİNDEKİ
MOĞOL İMPARATORLUĞU
1275 - 1276

BUGÜNKÜ İSİMLERİ

Hanbalık = Beijing

Xanadu (Shangdu)

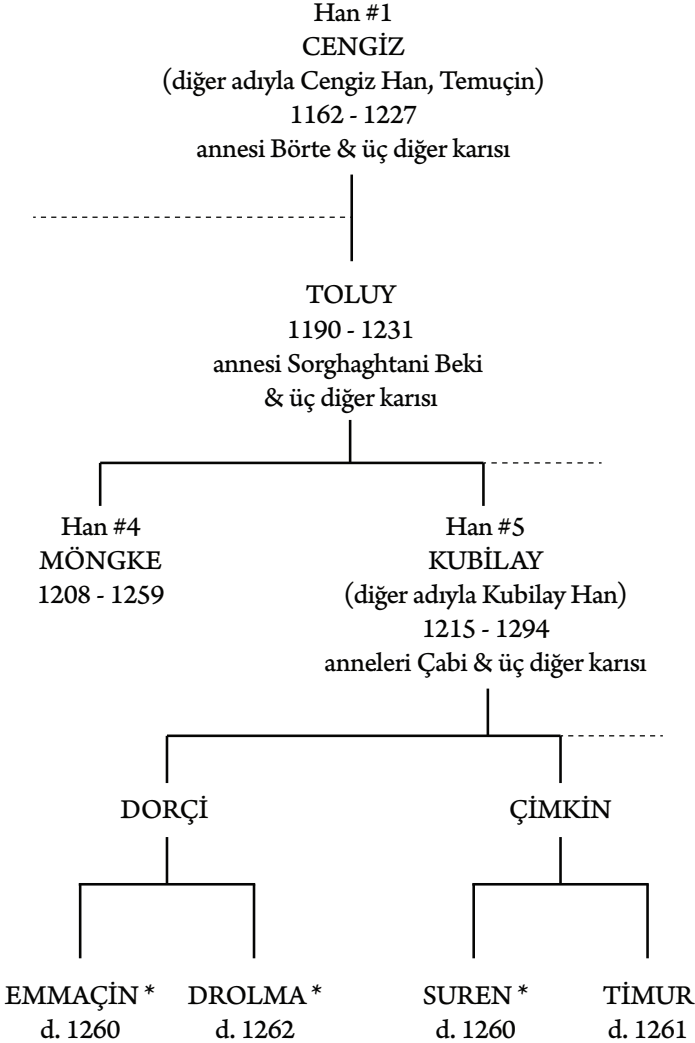
harabe halinde

Kinsay = Hangzhou

Karayan = Yunnan

Katay = Kuzey Çin

EMMAÇIN'İN SOY AĞACI

* hayali

Önsöz

Bu, birbirinden binlerce mil ve dünyalarca uzakta olan, biri Ortaçağ Venedik'inden diğeri de Moğol İmparatorluğu'nun asil maiyetinden iki maceracı kalbin hikayesidir. Kaderin oyunu onları bir araya getirdi ve hikayeleri ilk kez burada anlatılıyor.

Dünya her birine tamamen farklı görünüyordu. Emmaçin için hayatın merkezi, büyükbabası Kubilay Han'ın kraliyet sarayıydı. Sarayın kalın duvarlarının dışında başkentin sokakları ve onların ötesinde atalarının, çayırlardan geçerek, dağları aşarak ve çölleri katederek vardığı, değişik renkli, yuvarlak gözlü, sakallı erkeklerin olduğu Uzak Batı'nın ilkel krallıklarını fethettiği geniş topraklar uzanıyordu. Tarihteki en geniş devlet olan muazzam Moğol İmparatorluğu, gücünün zirvesindeydi; bilinen dünyanın büyük bir kısmına hükmediyordu ve büyükbabası geri kalanını da fethetmeye kararlıydı.

Bütün Moğol çocukları gibi Emmaçin de yürümeyi öğren-

meden önce ata binmeyi ve ustaca yay ve ok kullanmayı öğrendi. Ataları olan cesur Moğol kadınlarının hikayelerini duymuştu, ne kadar zeki, becerikli, hırslı ve aynı zamanda nazik olduklarını... Fakat sarayda yaşayan çoğu kadın lüks içinde tembel bir hayat sürüyordu. O, hareketi ve açık havayı seviyordu ve orduya katılmayı uman erkek kuzenleri gibi maceralara atılmak istiyordu.

Emmaçin'in büyükbabasının imparatorluğunun uzak batı sınırının ötesinde, 17 yaşındaki Marco Polo, İtalya Venedik'teki çok sevdiği evini terk etti. Yüksek Orta Çağ* zamanlarıydı ve Avrupa'daki, ki daha sonra Christendom** olarak anılacaktı, birçok ülke devasa katedraller inşa ediyordu. Venedik Avrupa'daki en zengin şehirdi ve tüccarları uzak diyarlardan satış için mallar getirirdi. Fakat Avrupa'nın büyük bir kısmı fakir ve güçsüz küçük krallıklara bölünmüştü. Marco'nun babası ve amcası uzun bir yolculuktan döndüklerinde ve Doğu'da bilge, güçlü bir hükümdar tarafından yönetilen, milyonlarca vatan-daşı, devasa orduları ve az rastlanır mücevherleri olan efsanevi ve zengin bir imparatorluktan bahsettiklerinde çok az kişi onlara inandı.

Marco, Moğol İmparatorluğu'nun kalbine yaptıkları ikinci yolculukta onlara katıldı. Hastalık, haydutlar, karlı dağlar ve bitmek bilmeyen çöller sebebiyle bu yolculuk üç yıldan fazla sürdü. Han'ın başkentine M. S. 1275'te vardığında Marco, dört dil konuşuyordu ve anlatacak pek çok hikayesi vardı.

Emmaçin ve Marco daha sonraları Shangdu olarak anılacak Xanadu'da, Han'ın yazlık başkentinde karşılaştılar. Parıldayan

* Avrupa tarihinin 11, 12 ve 13. Yüzyıllarını kapsayan dönemi (1000-1300 arası). Erken Orta Çağ ile Geç Orta Çağ arası.

** Hıristiyan Alemi.

mermer sarayın dışında ihtişamlı bir bahçe, nehirler ve havuzlar, köşkler ve pagodalar,* dolambaçlı yollar ve çiçek açan ağaçlarla dolu bir cennet uzanmaktaydı. En akla gelmeyecek şeylerin olabileceği efsane ve gizem dolu bir yerdi.

Yıllar sonra Marco Polo Avrupa'ya döndüğünde, o muhteşem yerde neler gördüğünü anlatan bir kitap yazdı. Bazıları Marco'nun kitabının sahte olduğunu ve onun abarttığını söylediler. Fakat yazdıkları Avrupalıların hayal gücünü yüzyıllar boyunca ateşledi; beş yüz yıl sonra "Kubilay Han Xanadu'da..." diye başlayan çok ünlü bir şiire ilham kaynağı oldu. En bilindik olanı ise, Marco'nun kitabının Christopher Columbus'u Doğu'nun hazinelerini bulmak üzere okyanusu geçerek Batı'ya yelken açması için yüreklendirmesidir.

Marco Polo'nun "keşfettiği" uzak diyarlar çoktandır orada yaşayan insanlar tarafından biliniyordu. Kubilay'ın şiir sanatıyla, kaligrafiyle, ipekle ve yeşim taşlarıyla ve çok iyi yazılmış binlerce yıllık tarihiyle gelişmiş bir uygarlık meydana getirmiş başkenti Çin'deydi. Kubilay'ın halkı, Moğollar, yüzyıllardır Asya'nın çayırlarında çobanlık ve savaşçılık yaparak geziniyorlar, bizim tarafımızdan yurt** olarak bilinen, onların "ger" dedikleri yuvarlak çadırlarda yaşıyorlardı. Bazıları Moğolları yazılı bir dilleri, binaları hatta evleri olmadığı için barbar olarak nitelendirirdi. Fakat onlar atlı okçuluğu mükemmelleştirdiler ve çok hızlı bir biçimde çok daha gelişmiş toplumları fethetmelerini sağlayacak akıllıca askeri taktikler geliştirdiler. İki nesil önce, Kubilay'ın büyükbabası Cengiz Han ve onun korkusuz atlıları Kuzey Çin ve Orta Asya'yı herkesi mağlup ederek silip süpür-

* Çin, Japonya gibi Uzakdoğu ülkelerindeki tapınaklara verilen ad

** Orta Asya'da Türk ve Moğol göçmenlerinin ev olarak kullandıkları çadırlara verilen ad.

düler ve günümüz Doğu Avrupası'ndaki Rusya, Polonya ve Macaristan'a ulaştılar.

Marco Polo ülkelerine geldiğinde, Moğollar bilinen dünyanın büyük bir kısmını fethetmişlerdi. Bugün Beijing olarak bilinen Hanbalık adındaki başkentlerinde göçebe yaşam tarzlarını terk etmişlerdi ve Çin tarzı saraylarda yaşayıp, ipek ve sırmalı kumaşlar giyip, şaşaalı ziyafetler veriyorlardı. Kubilay Han eğlenceli yabancı ziyaretçileri ve onlarla kendi gelenek ve dinlerinin esaslarını tartışmayı severdi. Bilgeliğini takdir ettiği dedesinden kalan görevi yerine getirmekte kararlıydı: Avrupa da dahil olmak üzere dünyanın geri kalanını fethetmek...

Bu sayfalardaki genç kadın, Kubilay Han'ın en büyük kız torunu, Emmaçin, tamamen kurgulanmıştır. Fakat yer, zaman ve olaylar hakkındaki detaylar tarihsel kayıtlara uygun olarak mümkün olduğunca hatasızdır. Bu sayfalardaki pek çok diğer kişi gerçektir; ben kişiliklerini hayal ettim.

Günümüzdeki birçok kız gibi, Emmaçin'in de hayalleri büyüktü. Onun kültüründe başarıya ulaşmanın yolu savaş alanında askeri yeteneklerini kanıtlamaktan geçirdi. O da bunu başarmak için yola çıkmıştı. Amacı buydu, ta ki Marco Polo gelene kadar...

Kubilay Han efendisi Xanadu'nun
Yer ayırttı bir zevk kubbesine
Tam o yerde kutsal Alf'in
Geçip içinden dev mağaraların
Döküldüğü güneşsiz bir denize
Verimli toprak on mül çapla
Çevrildi kule ve duvarlarla:
İçinde bahçeler, parlak dereli
Ağaçlar tütsülü çiçekler açan
Ve ormanlar eski mi eski
Güneşli yeşillikler kuşatan...

*Kubilay Han**

Samuel Taylor Coleridge

* Şiirin Türkçe çevirisi, Şavkar Altinel'in çevirip derlediği ve Oğlak Yayınları tarafından 1995 yılında yayınlanan Kuzeyde Bir Ada Ortaçağ'dan 20. Yüzyıla Elli İngiliz Şairinden Seçmeler'den alınmıştır.

Ve son bahsedilen şehirden üç gün boyunca at binerseniz, kuzeydoğu ve kuzey arasındaki, şimdi hüküm süren Han tarafından yapılmış Çandu adındaki şehre gelirsiniz. Bu yerde çok ince bir sanatla gerçekleştirilmiş, hepsini zevk ve hayretler içinde seyredeceğiniz yaldızlı ve insan, hayvan ve kuş motifleriyle süslenmiş odalarıyla ve çeşit çeşit ağaçları ve çiçekleriyle, mermerden yapılmış muhteşem bir saray bulunur.

Bu sarayın etrafında onu on altı mil boyunca çevreleyen bir duvar yapılmıştır ve parkın içinde çeşmeler, ırmaklar, dereler ve nezih çayırlar vardır...

Marco Polo'nun Seyahatleri

Marco Polo ve Pisa'lı Rustichello tarafından 1299 yılı civarlarında yazılmış, *Yule-Cordier Koleksiyonu*, Bölüm I'den alınmıştır.

1. Kısım

Xanadu'da

Zaferin Tadı

Korkusuz Moğol ordusu bize doğru at sürüyordu.

Kuzenim Suren ve ben, saray girişindeki balkonda ellerimiz mermer parmaklıkların üzerinde, ufku süzüyorduk. Çok uzakta, şehrin güney girişinin dışındaki ovada, çok büyük bir toz bulutu şehre doğru ilerleyen kudretli gücü saklıyordu. Bu geç bahar gününde gökyüzü göz alıcı bir mavilikle parlıyordu. Serin bir rüzgar yüzümün etrafındaki saçları uçuruyor ama gücü sırtıma kadar uzanmış ağır saç örgülerini kaldırmaya yetmiyordu.

Mermer parmaklıkların üzerine eğildim ve gözlerimi kısarak baktım.

Moğol ordusu yaşadığım şehre, Hanbalık'a girmek üzereydi -saldırmak için değil ama büyük bir zafer geçit töreni için. Güçlü hükümdar Kubilay Han'ın en büyük kız torunu olan ben on beş yaşındaydım ama neredeyse on altıma girmek üzereydim. Heyecandan kulaklarım kıpkırmızı kesilmişti. Zar zor ayakta durabiliyordum.

En sonunda, keskin gözlerimle metal zırhların parıltısını ve şehrin güney girişinin karanlık kemer tarafında beliren tören alayının başındaki ilk birkaç atı gördüm. “Bak! O gelen general mi?” dedim kuzenime. Suren, Han’ın en büyük erkek torunu ve benim en yakın arkadaşımıdır. O da görmeye çalışırken kalın boynunu aynı bir kaplumbağanınki gibi uzatmıştı.

Sokaklara dizilmiş kalabalıktan tahminimi doğrulayan çok büyük bir tezahürat yükseldi. Hanedanın balkondaki diğer üyelerinden sevinç çığlıkları koptu. “Yaşa! Yaşa!”

Ben herkesten daha yüksek sesle bağırdım. Zaferin tadı güzeldi.

Suren bağıırırken yumruğunu yukarı kaldırdı. Çıkık elmacık kemikli geniş yüzü mutlulukla parlıyordu. Suren’in damarlarında benim kanım dolaşıyordu, benim damarlarımda da onunki. On yaşımızdayken, kan kardeşler gibi parmaklarımızı kesip, kanlarımızı karıştırarak, ömür boyu sadakat sözü verip *anda* olmuştuk. Şimdi, beş yıl sonra, ayrılmaz bir ikiliydik.

Suren geçit törenine işaret ederek “Emmaçın!” dedi, “O bir fil mi?”

Öne doğru eğildim ve uzaktaki kemerli geçide odaklandım. Gerçekten de kocaman gri bir yaratık şehre giriyordu, sırtındaki oturak neredeyse kemerin en üst kısmına değiyordu. Bu yaratıkların var olduğunu duymuştuk ama daha önce hiç görmemiştik. “Neredeyse bir atın iki katı uzunluğunda” dedim.

“Hayır, üç katı”

General, orduyu Çinli yerel halk tarafından Dadu veya Büyük Başkent olarak bilinen Han’ın başkenti Hanbalık’ın geniş ana caddesine doğru yönlendirdi. Askerler, düzenli bir dizilişle doğrudan sarayın kapısına bizim de durduğumuz yere doğru

at sürdüler. Atların toynaklarının titreşimini vücudumda hissettim, rüzgarda kumun ve terin kokusunu aldım.

Bu cesur savaşçılar Güney'deki büyük bir şehrin uzun zamandır devam eden kuşatmasını başarıyla tamamlamışlar ve nihayet onu ele geçirmişlerdi. Bu zafer ordularımıza Güney Çin'in başkenti Kinsay'a giden yolun açılmasını sağlamıştı. Daha önümüzde bir sürü savaş vardı ama görünen oydu ki büyük Moğol ordusu önünde sonunda Çin'in tamamını kontrol edebilecekti. Bizi artık kimse durduramazdı.

Ünlü general Bayan, kuşatmayı başarıyla tamamlayarak bu tarihi zaferi kazandığı için hak ettiği ödülünü almaya Hükümdarına, büyük Kubilay Han'a gidiyordu.

Suren ve benden çok uzakta olmayan bir yerde, bir grup prensin, kadının ve uşağın hemen önünde Hanların Hanı yükseltilmiş bir platformda oturuyordu. Koca vücudu, kenarları kar leoparlarının beyaz üzerine siyah puanlı en güzel kürkleriyle işlenmiş beyaz sırmalı ipek kumaşlarla kaplanmıştı. Geniş ve normalde ifadesiz olan yüzü, ikinci güneşinde parlıyor gibiydi. Ayakları, işlemeli kalın yastıkların üzerinde duruyordu.

O gün hepimiz talihin ve zaferin rengi olan beyazlara bürünmüştük. Son büyük kutlamadan bu yana boyum uzamış olduğu için annemden ipek bir kaftan ödünç almıştım. Babam Prens Dorçı'yi görebilmek için kafamı uzattım. Büyük Han'ın en büyük oğlu olarak, Han'ın dört karısının birçok çocuğunun bulunduğu sıranın en önünde ve Han'ın yanında duruyordu. İçimi bir neşe kapladı. Babam Han'ın yanındaki haklı yerine nadiren sahip çıkardı.

Babam en büyük olmasına rağmen Han, ikinci oğlu, Suren'in babası Çimkin'e lütuflarını bahşetmişti. Çimkin ordu-

lara komuta etmiş, savaşmış ve bütün sarayın takdirini kazanmıştı. Babam savaşmak yerine bir Budist tapınağına kaçmıştı. Topallayan ayağını sürüyerek yürürdü. Kuzenlerimden bazıları onunla dalga geçerdi.

Birdenbire koşmak istedim. Suren'e "Haydi gidelim!" dedim. Parmaklıklardan geri çekildim ve kalabalığı itekleyerek yolumu açtım.

"Dur! Yavaş ol!". Çocukken olduğu kadar tumbul olmamasına rağmen yine de geniş omuzlu ve kuvvetli olan Suren kalabalıktan benim sıyrılabildiğim kadar çabuk sıyrılamamıştı.

Basamaklara yöneldim ve ikişer ikişer inmeye başladım. Merdivenler, geçidin üzerindeki yüksek balkondan taş bir kulenin içine doğru kıvrılıyordu. Suren benden sonra sendeleyerek içeri girdi, sesi boş kulede yankılandı "Emmaçin, nereye gidiyorsun?". Benden farklı olarak Suren hiçbir zaman plansız hareket etmezdi.

Avludan ve saray yerleşkesinin ön kapılarından biri olan geniş bir tünelden geçerek koştum. Her zaman bedensel ağırlıklı faaliyetleri sevmiştim: hızlı koşma, at sırtında yarış ve kol kaslarım şişene kadar saatlerce okçuluk antrenmanı. Kız olmama rağmen, Moğol "erkek sanatlarının" üçünde de becerilerimi geliştirmiştim: At yarışı, okçuluk ve hatta yalnızca erkeklerin yapmasına izin verilen spor olan güreş. Surenle ve diğer erkek kuzenlerimle yani genç prenslerle, rekabet etmeyi seviyordum.

Han'ın sarayının önündeki meydanda kalabalık itişip kışkıyordu ve askerler meydanın ortasının boş bırakılması için onları meydanın dışına doğru uzaklaştırdılar. Suren beni takip ederken meydanı geçerek ana yola doğru hızla koştum. İzleyiciler, yoldan aşağı bize doğru gelen atlara, fillere ve askerlere sesleniyor ve işaret ederek neşe içinde bağışıyorlardı. İçime

sevinç doldu. Uçabilecekmiş gibi hissettim.

Suren uzun bacakları sayesinde ben geçit törenine vardığımda bana yetiştii. “Buradan da çok iyi göremezsin. İzlememiz gereken yer ...”

Tam o anda iri bir adam dirseğini yüzüme koyup beni kala-balığa geri itmeye çalıştı. Burada, sokaklarda, hanedan torunları korunmuyorlardı. Gözümün morarmaması için başımı aşağı eğdim. Suren’in yüzünde bir dehşet ifadesi belirdi.

Güldüm. “Filleri yakından görmek istemiyor musun?”

Yol boyunca güneye, geçit törenine doğru ilerledim. Davul ve simballerin* sesi bağırışlara karışarak daha da yükseliyordu. Muhafızlar sokağa atılan erkek çocukları geri itip herkesi yolun iki tarafında sıralanmış ağaçların arkasında tutmaya çalışıyorlardı. Toynakların titreşimi yoğunlaştı. Etrafımdaki insanlar görebilmek için zıplamaya başladılar.

En sonunda, görebileceğim güzel bir nokta buldum ve Suren de bana yetiştii. Bana, sadece ikimizin anlayabildiği haylazlık dolu bir bakış attı, gülümsedim. Suren’in daha şakacı yanını sadece ben ortaya çıkarabiliyordum.

Geçit töreninin başında, ipek ve kürklere bürünmüş tek bir atlı, en tepesinde Moğolların sancağı olan beyaz atkuyruğunun bulunduğu uzun bir sırtığı taşıyordu. Sonra, aynı hizada dizilmiş ikili, dördü ve en sonda sekizli atlı sıraları geliyordu. Binlerce savaşçı şehre girdi.

Atlıların arkasında garip cüsseli bir şeyin yürüdüğünü görünce kalbim çok daha hızlı atmaya başladı. Gövdesi bir atın veya devenin on katı büyüklükte, devasa ağaç gövdeleri kadar kalın bacakları, küçük gözlerinin arasından sarkan uzun bir yılanı an-

* Bir çeşit zil.

dıran burnuyla, gri ve buruşuk olan fil hantalca ileri atıldı. Ağzının kenarlarından dışarı korkutucu iki beyaz diş fırlamıştı.

Sırtına ipek sancaklarla süslenmiş, generalin oturduğu bir oturma konduurulmuştu. Generalin bakışını yakalayabilmek için yukarı doğru baktım.

Maviler giyinmiş küçük bir erkek çocuk kalabalık yüzünden sokağa itilmişti. Çaresizce geri dönmeye çalıştı fakat ayağı takıldı ve düştü. Suren fırladı ve çocuğun küçük elinden tutup, filin devasa ayağı onu ezmeden sadece birkaç saniye önce onu güvenli bir yere çekmeyi başardı.

Fil geçerken, Suren çocuğu sol eliyle sıkı sıkı tuttu, sağ elini de beni korumak için kullandı. Bana daha önce de sık sık görmüş olduğum kızgın bir bakış fırlattı.

Fil o kadar yakınımından geçti ki istesem dokunabilirdim. İçimde bir şeyler dalgalandı – korku değil fakat heyecan.

Filin arkasından generalin en yüksek rütbeli kumandanları rütbe sıralamasına göre geçtiler. En önce generalin en yüksek rütbeli iki korgenerali, onlardan sonra on bin askerin kumandanları, sonra da bin askerin kumandanları geliyordu. Üniformalarına bakarak anlayabiliyordum.

Formasyonun dışında at süren bin askere komuta edenlerden biri beni fark etti “Emmaçin, bu sen misin?”. Bu, gelenek olduğu üzere birkaç yıl önce orduya katılmak için sarayı terk eden büyük kulaklarıyla ünlü genç amcalarımdan biriydi.

Atının yanı sıra koşarken ismini bağırdım “Todogen!”.

Aşağı uzandı, tereddüt etmeden elini kavradım. Ayağını üzengiden dışarı kaydırdı. Birkaç koşar adım attım, sağ ayağımı üzengiye koyup zıpladım, sol bacağımı doru atının * sağrısının

* Gövdesi kızıl, ayakları ve yelesi koyu renkli olan at.

üzerinden aşırıdım. Ben arkasına yerleşince, Todogen güldü. Eyerinin arkasındaki ahşap, yüksek kısma tutundum. Suren'in yanından geçerken yüzünde inanmazlıkla karışık hayranlık dolu bir bakış yakaladım.

Şimdi at sırtında, ben de geçit törenine katılmıştım! Heyecan, nefesimi kesiyordu. Kalabalıktaki insanlar bize el sallıyor ve tezahürat ediyorlardı. Davulların vuruşu ve atların toynakları bütün vücuduma daha fazla heyecan yayıyor, çok daha yüksek bir mutluluk seviyesine ulaşmamı sağlıyordu. Eyeri bir elimle tutarken diğer elimle de el salladım. Benim gibi bir genç kıızı, bir askerin arkasında at sürerken görünce insanların sevinçten gözleri parlıyordu.

Güneş yüzümde parlıyordu ve atların sıçrattığı pislikler dışlerimin arasına giriyordu. Kulaklarım simbal ve davulların, toynakların ve zafer çığlıklarının gürültüsüyle doldu. Renkli sancaklar rüzgarda dalgalanıyorlardı. Bu anı hatırlayabilmek için gözlerimi kapadım.

Sarayın önündeki meydana ulaştığımızda, sanki bunun üzerinde daha önce defalarca çalışmışlar gibi atlı askerler düzenli sıralar halinde dizildiler. Filinin üzerindeki general Büyük Han'ın hemen altındaki sarayın merkez kemerine doğru döndü. Todogen file yakın olan ikinci sıradaki yerini aldı. Atının sağrısının üzerindeki yerimden her şeyi görebiliyor ve duyabiliyordum. Askerlerden biri beni görünce kaşlarını çattı, ama diğerleri bu mutlu günde onlar da atlarının üzerinde genç kadınların olmasını isterlermiş gibi sırttılar.

Saray duvarının üzerindeki mermer balkonda büyükbabam, Hanların Hanı duruyordu. Devasa cüssesi onun etrafındaki zayıf erkeklere oranla daha iri ve daha güçlü gözükmesine neden oluyordu. Sadece ona çok yakın olanlar onun ayağa kalkabildi-

ğini fakat yürüyemediğini biliyorlardı.

Birisi “Sessizlik!” dedi. Kalabalık hızlı bir şekilde sustu. Artık Suren’i göremiyordum. Kalabalıktan izliyor olmalıydı.

General açılmış oturağında ayağa kalktı ve bağırdı “Çok yaşa Hanların Hanı!”. Adamları da onunla beraber bağırdı. General dizlerinin üzerine çöktü ve başını, itaat ve hürmetini gösterecek şekilde geleneksel secde pozisyonuna uygun olarak oturağının tabanına değdirdi.

“General Bayan, kalk! Bana iyi hizmet ettin!” Han’ın yüksek sesi aşağı doğru gürledi. “Sana yüz tael altın!”*

Askerler kükredi.

“Korgenerallerinin her birine elliser tael! Her subaya on tael! Bu zaferde rol alan her askere bir tael!”

Todogen eyerinde, yumruğu havada, neredeyse zıpladı. Sağır edici bir kükreme vardı ama ben de çok yüksek sesle tezahürat ettiğimden umurumda değildi.

Zaferin heyecanı!

Muzaffer olan askerlerin savaş sonrası hissettikleri.

Bu duygu beni hayatımda tecrübe ettiğim diğer her şeyden çok daha fazla mutlu ediyordu.

Açık havadaki takipleri, atın sırtında giderken yanaklarımda rüzgarı hissetmeyi, yayın girişini gererken kolumda hissettiğim gerilimi, hedefi on ikiden vurmanın getirdiği zevki her zaman sevmiştim. Savaş hikayelerini dinlemeyi severdim ve bütün efsanevi Moğol kahramanlarının hikayelerini ezbere okuyabiliyordum. Fakat o anda daha fazlasını istediğimi biliyordum.

Han’ın ordusunda bir asker olmak istiyordum.

* Çin’in eski para birimi.

Zafer İçin Duyulan Arzu

O gece, Han'ın torunları Yaşlı Usta diye bilinen saray malsalcısından ordunun son zaferinin hikayesini dinlemek için avluya üşüştiler. Serin bahar gecesinin etkisini azaltmak için kürklere sarılarak, açık havada yakılmış bir ateşin etrafına omuz omuza gelecek şekilde oturdular. Kıkır kıkır gülüyorlar ve yerlerinde duramıyorlardı. Büyük Han'ın resmi eşlerinden yirmi iki, metreslerinden yirmi beş oğlu vardı ve bu yüzden sayısız torunu vardı.

Suren ve ben bu neslin en büyükleri olarak arka tarafta duruyor, daha küçük oğlan ve kızların kafalarının üzerinden bakıyorduk. İkimiz de savaş hikayelerine bayılıyorduk, ne kadar kanlı olurlarsa o kadar iyiydi.

Kız kardeşimi acıyla kıvrandıran hikayeler benim hayal gücüme ilham kaynağı oluyordu. Özellikle Moğol İmparatorluğu'nun kurucusu Büyük Ata'mız, büyük büyükbabam Cengiz Han'ın askeri dehasını ve yiğitliklerini anlatan hikayelere bayı-

lıyordum. Düşman ordusunu nasıl çıkmaz bir vadiye sürdüğü sonra da geri çekilir gibi yaptığı hikayeyi zevkle hatırlıyordum. Düşman askerleri vadiden çıkmaya çalıştıkça, Moğol atlıları yaylarıyla onlara sıra sıra dikkatle nişan alarak Moğol canlarını ve oklarını korumuşlardı.

Yaşlı Usta'nın başlamasını beklerken, asker olan Moğol kadınları hakkında herhangi bir hikaye duyup duymadığımı hatırlamaya çalıştım. Cengiz Han'ın dört karısından biri onunla savaşa gitmişti. Cengiz Han, ordumuzun düşman ordusundan üç kat daha büyük gözükmesi için bazen Moğol kadınlarından bir tepenin sırtlarında samandan yapılmış adamları taşıyan atlarla beraber, at üstünde sıraya girmelerini istemiş. Çinli bir kadın olan Mulan, erkek kılığına girmiş olmasına rağmen atalarımıza karşı savaşmış.

Tabii ki birçok Moğol kadını güçlü olduklarını göstermişler. Cengiz Han'ın babası öldükten sonra, annesi aileyi bir arada tutmuş. Tüm çiftlik hayvanlarının çalınmış olduğu bir durumda, oğulları büyüyüp cesur ve iyi adamlar olana kadar yaban soğanlarının ve diğer sebzelerin köklerini kazarak yaşamış. Cengiz Han'ın ilk karısı düşman bir kabile tarafından kaçırılmış olmasına rağmen cesaret ve sadakat göstermiş. Kubilay Han'ın annesi ise büyük bir kararlılıkla, Cengiz Han'ın en genç oğlu olan babaları halef olarak seçilmemiş olmasına rağmen oğullarını İmparatorluğu yönetme hakkını edinebilecekleri şekilde yetiştirmiş. Büyükannem İmparatoriçe Çabi sessiz ve nazik bir Budist olsa da, bütün bu güçlü kadınların kanı damarlarımda dolaşıyordu.

Doğrusu güçlü kadınların günleri lüks saray hayatının başlamasıyla geride kalmış gibiydi. Şimdilerde bütün Moğol kadınlarının akli fikri güzel giyimde, pahalı yiyeceklerde

ve incilerdeydi. Ve kızlarına iyi bir koca bulmakta... O anda benden iki yaş küçük kız kardeşim Drolma, diğer kızlarla bir arada oturmuş savaş hikayelerinden daha ilginç bulduğu saray dedikodularından bahsediyordu. Ordularımızın bilinmeyen bölgelere seferler yaptıkları ve kadınların macera adına yaşayacak daha fazla şeyinin olduğu Moğol İmparatorluğu'nun ilk günlerinde yaşıyor olmayı dilerdim.

Yaşlı Usta avluya girdi, yanında şişkin bir çanta taşıyordu. Bazı genç çocuklar içinde ne olduğunu söylemesi için yalvardılar ama o reddetti. Yaşlı Usta masalına başlayınca çocuklar sessizleşti. Ben de bütün detayları yakalayabilmek için öne doğru eğildim.

Bize bu zaferin farklı olduğunu söyledi. Aylarca, hatta yıllarca Moğol ordusu bir Çin şehri olan Hsiangyang'ı kuşatmışlardı. Kalın duvarların arkasında şehir halkı Moğolların kazanmasına izin vermektense açlıktan ölmeyi tercih etmişlerdi.

Korkaklar, diye düşündüm. Gerçek bir savaşta iki ordu at sırtında birbirleriyle yüzleşir ve kazanana kadar savaşırlardı.

Yaşlı Usta hikayesine devam etti. Yıllarca sonuç alınamadıktan sonra Büyük Han yeğeni Perslerin İl-han'ından savaş makinelerinin sırları konusunda uzman, iki tane yetenekli Pers mühendisi yollamasını istemiş. Bu yabancılar devasa kayaları şehir duvarlarının üzerinden fırlatabilecek bir makine tasarlamışlar. Hsiangyang duvarları dışında, Moğol askerleri daha önceki mancınıklardan daha büyük ve daha çabuk olan bu makinelerden onlarcasını kurmuş ve fırlatılabilecek kocaman kayalardan yığınlar oluşturmuşlar.

Savaş günü, kayalardan oluşan bir seli şehir duvarlarının üzerinden içeri göndermişler. Ordu, Çinli şehir halkının acı feryatlarını duyabiliyormuş. İnsanlar o kadar korkmuşlar ki şe-

hir kapılarını açıp çığlıklar içinde dışarı çıkmışlar.

Bir duvara yaslandım ve kaşlarımı çattım. Kılıç ve yaylarla yapılan savaş yerine şehir halkının korkutulduğu bu yeni savaş şeklini onaylamıyordum. Burada herhangi bir kahramanlık yoktu.

Yaşlı Usta devam etti. Moğol askerleri kılıç ve yayları hazır, şehrin şeytani insanlarına onar yüzer hücum etmişler. Onurlu ataları gibi cesur ve gözü peklermiş.

Bir çocuk “Kaç düşman öldürdüler?” diye sordu.

Yaşlı Usta gülümsedi yanında getirdiği çantaya uzandı ve içindekileri döktü. İçinden zırh yapmakta kullanılan küçük deri parçalarına benzer şeyler döküldü.

Çocuklar çığlık attılar.

Kulaklar. Savaşçılarımızın öldürdükleri düşmanların kafalarından kestikleri bir yığın kulak. Geleneksel olarak askerlerimiz ölüleri saymak için kulaklarını keserlerdi.

Bir ürperti aldı beni. Suren irkildi. Fakat birçok çocuk atılıp kulakları aldı. Bazıları onlara havaya atıp neşeyle bağırdı. Ön tarafa yakın olan Suren’in küçük kardeşi Timur herkesten daha yüksek sesle bağırdı. “Zafer!”

Hissettiğim korku zayıfça ve kızlara özgüydü, üzerimden attım. Etrafımdaki mutluluk ve güvenden ben de tattım. Gelecek nesil olarak biz, tarihteki herhangi bir ordudan daha başarılı, çok daha güçlü bir ordu miras alacaktık. Moğol birlikleri hak edilmiş bir zafer kazanmıştı. Bu kulakların her birini alabilmek için zor koşullarda savaşmaları gerekmişti.

Her şey mümkün gözüküyordu. Artık gizli isteğimi daha fazla içimde tutamıyordum.

Sadece Suren'in duyabileceği bir sesle "Suren, ben orduya katılmak istiyorum" dedim.

Suren gözlerimin içine doğrudan bakabilmek için geri çekildi. Geniş kaşlarını önce şaşkınlıkla kaldırdı, sonra da şüphelendiğini gösterir biçimde çattı. Hiçbir kadın şu ana kadar Han'ın ordusunda asker olarak hizmet etmemişti. Fakat bir an sonra Suren kafasını salladı ve sırttı. Benim çılgın fikirlerimi desteklemesi konusunda ona her zaman güvenebilirdim. Suren, orduya Dokuzuncu Ay'da katılmayı planlıyordu. Eğildi ve doğrudan kulağıma fısıldadı "Öyle olsun! Beraber at süreceğiz ve yan yana savaşacağız!"

Kalbimi bir sevinç oku deldi. O sahneyi açık bir şekilde görebiliyordum. Doru atıyla Prens Suren ve altın sarısı renkli aygırının üstünde ben, Prenses Emmaçin, deri zırhlar içindeyiz, kafamızda madeni başlıklar, sırtımızda oklarımızın sadakları, kemerlerimizden sarkan kılıçlarımız, cesur savaşçılarla aynı sırada at sürüyoruz, kalabalıklar etrafımızda tezahürat ediyorlar.

Pek olası değildi. Biliyordum. Ama yine de iç geçirdim. Ne mükemmel bir gündü.

Yaşlı Usta'nın yanında duran kuzenim Timur onca patırtının arasında "Dikkat! Herkes dinlesin!" diye bağırdı. Suren'den bir yaş küçük olmasına rağmen Timur Suren'de olmayan hükmedici bir sese sahipti ve küçük kuzenler hemen sessizleştiler.

Kaşlarımı çattım, kızmıştım. Timur her zaman ilgi çekmeye çalışırdı.

Timur bağırdı "Moğol İmparatorluğu'nun gelecekteki liderleri kimler?". Düzgün vücutlu ve yakışıklıydı, Suren'den daha uzun boylu, geniş omuzlu ama ince yapılıydı. Gözleri ona farklı ve çekici bir görünüm verecek kadar büyüktü.

Küçük çocuklar birbirlerine baktılar ve rahatsız olarak kıpırdandılar. Kendilerini lider olarak göremeyecek kadar küçüklerdi, güdülenmeye cevap vermektense daha çok emir almaya alışmışlardı. Suren kaşlarını çattı ama kardeşini durdurmadı. Suren'in kardeşindeki özgüveni kıskandığını biliyordum. Babalarının –ve Han'ın- Suren ilk doğan erkek çocuk ve torun olmasına rağmen Timur'u nihai varisi olarak seçmelerinden korkuyordu.

“Han'ın torunları! Gelecek, biziz!” diye devam etti Timur.

“Evet!” diye bağırdı bir çocuk. Diğerleri “Öyleyiz!” diye bağırdılar yine de tam olarak ikna olmamışlardı. Yaşlı Usta uzun, incecik beyaz sakalını okşayarak onlara onaylar şeklinde bakıyordu.

Timur daha da kararlı bir şekilde dik durdu. Suren'in de bu şekilde coşkuyu harekete geçirebilmesini dilerdim.

“Kendimizi kanıtlayalım! Yeteneklerimizi gösterelim!” diye bağırdı.

“Nasıl?” Suren bir meydan okumayla karşılık verdi.

Timur'un gözleri ateşin ışığında parlıyordu. “Bir okçuluk yarışması. Halka açık bir avluda. Sarayın bütün erkek çocukları. Yarın öğlen.”

Kalbim hızla çarptı. Okçuluk benim en çok ustalaştığım spordu. Hem at sırtında hem de olduğum yerde atışlarımı mükemmelleştirmek için yıllarımı harcamıştım. Uzak geçmişte kalmış bir zamanda bütün Moğol kızları bıraktığında, ben devam etmişim. Bu benim şansım olabilirdi, herkesin içinde erkek kuzenlerimden daha iyi olduğumu gösterebilirdim. Ama benim de katılmama izin verecekler miydi?

Çocuklar teklifi tezahüratlarla kabul ettiler. Sadece birkaç

kelimeyle Timur bunun olmasını sağlamıştı. Büyük Han'ın da yarışmayı seyredip seyreteceğini merak etmeye başlamıştım. Orada yarışmanın bir yolunu bulmalıydım.

İrkilerek yarının benim için çocukluğumun son günü yani on altıncı yaş günümünden önceki gün olabileceğini fark ettim. Beni yetişkinlikte bekleyen her neyse ondan önce sadece son bir kez yarışabilseydim.